

Riitta Työläjäri

15.11.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö

kirjaamo@stm.fi

STM/4261/2018

Hallituksen esitys laiksi tartuntatautilain 3 ja 48 § muuttamisesta

- 48 § tulee poistaa tai muuttaa vahvaksi suositukseksi
- Jotta rokotus olisi käytännössä vapaaehtoinen, ei haitallisia työsuhdeseuraamuksia saa tapahtua
- Rokotettava henkilö, myös ammattilainen, on potilaita koskevan lainsäädännön suojaama
- Ammattilaisia rokotettaessa on noudatettava kaikkia työterveyshuollon tavanomaisia ja lainsäädäntöön pohjautuvia menettelytapoja
- Lakiesitykseen lisättävä työelämävaikutuksien arviointi
- Kaikkien alan opiskelijaryhmien maksuttomat rokotukset varmistettava
- Rokotuksissa on voitava käydä aina työajalla
- Tarttuvien tautien vakaville seuraamuksille erityisen alttiiden potilaiden määrittelyä tulee täsmentää
- Hallinto- ja tukipalvelutehtävissä rokotuksille ei pääsääntöisesti ole muuta väestöä suurempaa tarvetta
- STTK kannattaa kolmikantaisen työryhmän perustamista toimeenpanon ohjeistamiseksi

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK kiittää lausuntopyynnöstä ja siitä, että uuden tartuntatautilain ongelmia aiheuttaneita pykäläiä ollaan korjaamassa. Kuten ministeriössä ja lainsäätäjillä lienee jo tiedossa, kyseiset pykälät ovat aiheuttaneet suurta sekavuutta, ristiriitoja ja irtisanomisuhkaa useilla alan työpaikoilla.

STTK pitää potilasturvallisuutta tärkeänä ja toivoo, että vapaaehtoisilla toimilla saadaan mahdollisimman hyvä rokotuskattavuus sote-alan työntekijöiden keskuudessa. Samalla vältetään työpaikkojen konfliktien ja ilmapiiriongelmiä eskaloituminen sekä ammattitaitoisten ja hyvien työntekijöiden hakeutuminen pois alalta tai ulkomaille töihin. Tämä

Riitta Työläjärvi

15.11.2018

saattaisi paikoin johtaa jopa vakavaan työvoimapulaan. Ongelmalliseksi ovat osoittautuneet lähinnä kausi-influenssarokotuksien toteuttamiset sekä joidenkin työnantajien liioitellun tiukka tulkinta pykälän soveltamisessa.

On syytä huomioida, ettei samanlaista rokotuksiin velvoittavaa lainsäädäntöä ole nähty tarpeelliseksi esim. muissa Pohjoismaissa tai EU-maissa, vaan tartuntatautien ehkäisyä saadaan tehokkaasti hoidettua muilla keinoin. Lakiesityksessä voisi myös tarkemmin pohtia tartuntatautien ehkäisyä esimerkiksi henkilöstön tehostetun käsihygienian ja suojavaarusteiden, kuten hengityssuojien, käsineiden ja muun suojavaatetuksen avulla. Myös potilastilojen ja potilaiden kulkureittien suunnittelu niin, että riski tartuntaan potilaasta toiseen minimoituu, olisi tärkeätä toteuttaa ja sitä voisi käsitellä myös lakiesityksessä. Varsinkin kausi-influenssarokotteen teho jää jopa vain 20-30 prosenttiin, jolloin muiden tartuntoja ehkäisevien toimien merkitys korostuu.

STTK esittää ensisijaisesti, että ongelmallinen 48 § poistetaan. Suotuisa kehitys rokotuskattavuudessa voidaan ylläpitää ja jopa parantaa myös ilman velvoittavaa lainsäädäntöä. Kaikkein haavoittuvimpien potilasryhmien hoidossa lähes täysi rokotuskattavuus saavutetaan muutoinkin.

Toissijaisesti esitämme, että 48 § muotoilua loivennetaan, esimerkiksi "saa käyttää" muutetaan "suositellaan ensisijaisesti käytettävän". Influenssaa käsittelevä lause tulisi joka tapauksessa poistaa, jos 48 § säilytetään. Tai ainakin muotoilu korjata vastaavasti esimerkiksi "suositellaan kausi-influenssarokotusta vuosittain".

"Tartuntatautien vakaville seurauksille alttiiden" potilaiden käsitettä tulee rajata tarkemmin. On esimerkiksi vahvasti liioiteltua olettaa, että koko yli 65-vuotias väestö kuuluisi tähän ryhmään – heidän joukossaan on nykyään paljon erittäin terveitä ja toimintakykyisiä henkilöitä, jotka juoksevat maratoneja ja matkustelevat ympäri maailmaa alkeellisissakin oloissa altistuen monenlaisille tartuntataudeille. Liian laajat määritelmät vakaville seurauksille alttiista henkilöistä tosiasiallisesti heikentävät aidosti erityistä suojelua tarvitsevien herkimpien riskiryhmien asemaa.

Samoin pitää selkeämmin rajata niitä työntekijäryhmiä ja erikoisaloja, joilla rokotukset ovat erityisen tarpeellisia. Hallintohenkilöstö ja tukipalvelujen henkilöstö eivät pääsääntöisesti tee potilastyötä, samoin esimerkiksi psykiatrian aloilla on paljon työtehtäviä, joissa suurin osa potilaista ei kuulu vakaville seurauksille erityisen alttiiden asiakkaiden ryhmään.

Riitta Työläjärvi

15.11.2018

Lakiesityksen vaikutusarvioinnissa tulisi pohtia myös vaikutuksia työelämään. Erityisesti tulisi todeta perusteluosiossa, ettei rokotuksen puuttuminen ole peruste irtisanomiselle, lomautukselle tai määräaikaisuuden uusimatta jättämiselle.

Sote-alan henkilöstön rokotuksissa tulee noudattaa normaaleja työterveyshuollon menettelytapoja, lausuntokäytäntöjä ja tietosuojaa. Ne pohjautuvat työterveyshuollon lainsäädäntöön ja hyvään työterveyshuoltokäytäntöön. Työterveyshuollon tiimin tulee toteuttaa rokottaminen ja tarvittaessa arvioida työntekijän henkilökohtaisia terveydentilaan ja rokottamiseen vaikuttavia tekijöitä, kuten mahdollisia allergioita tai muita sairauksia.

Infektiolääkäri ei ole työterveyshuollon tiimin jäsen, mutta häntä voidaan tarvittaessa konsultoida erityistilanteissa niin, että potilas (sote-ammattilainen) käy infektiolääkärin vastaanotolla ja jatkohoito tapahtuu työterveyshuollossa.

Työterveyshuollon tehtäviä tai tietoja ei tule siirtää henkilöstöhallinnon tai lähiesimiehen tehtäviksi ja tietosuojaa näiltä osin tulee täsmentää.

Kaikkien sote-alan opiskelijoiden on saatava, opiskelijalle vapaaehtoisuuden pohjalta, maksuttomat ja työharjoittelun kannalta tarpeelliset rokotukset. Mikäli opiskelija ei syystä tai toisesta voi kaikkia rokotuksia ottaa, hänelle on etsittävä sopiva työharjoittelupaikka. Opinnot eivät saa näissä tilanteissa viivästyä. Sopiva harjoittelupaikka löytyy, mikäli tulkintaa tartuntataudeille erityisen alttiista potilaista ei tehdä tarpeettoman laajana, ja muistetaan hyvä hygienia sekä suojarusteiden käyttö.

Kannatettava menettelytapa voisi olla sote-alan opiskelijoille jo opintojen alkuvaiheissa tehtävä terveystarkastus, jonka yhtenä osiona selvitetään opiskelijan rokotussuoja ja tarve sen tehostamiseen.

Tässä laissa käsitellyt sote-alan ammattilaisille annettavat rokotukset ovat tarpeellisia työtehtävien takia. Rokotukset matka-aikoineen tulee määritellä yksiselitteisesti palkalliseksi työajaksi. Esimerkiksi periodityötä tekevää työntekijää ei tule velvoittaa käyttämään omaa vapaa-aikaansa rokotuksen hakemiseen silloinkaan, kun se työvuorojärjestelyjen puitteissa olisi mahdollista tehdä myös vapaa-ajalla.

STTK ehdottaa, että hyvien käytäntöjen juurruttamiseksi ja ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi perustetaan kolmikantainen työryhmä, joka ohjeistaa tartuntatautien ehkäisyyn liittyvien henkilöstön

Riitta Työläjärvä

15.11.2018

rokotuksien toimeenpanossa ja antaa suosituksia tilanteiden ratkaisemiseksi. Näin voidaan luoda hyvää yhteistyön ilmapiiriä työpaikoille ja välttää hankalia ja aikaa vieviä kiistoja, joita jouduttaisiin ratkomaan jopa tuomioistuimissa.

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Antti Palola
puheenjohtaja

Katarina Murto
johtaja

Lisätietoja

Riitta Työläjärvä, sosiaali- ja terveystieteellinen asiantuntija
riitta.tyolajarvi@sttk.fi
040 827 2988